

Yrd. Doç. Dr.
K. Şevket Sayın

Yrd. Doç. Dr.
E. Yasemin Yeğinboy Dr. Fatma Tektüfekçi

Dokuz Eylül Üniversitesi İ.İ.B.F.'nde Öğrenci

Açısından ve Alt Yapı Bakımından Muhasebe ve Finansman Eğitiminin Etkinliğinin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma

Yrd. Doç. Dr. K. Şevket SAYIN
Yrd. Doç. Dr. E. Yasemin YEĞİNBOY
Dr. Fatma TEKTÜFEKÇİ
Dokuz Eylül Üniversitesi, İ.İ.B.F.

Özet

Bu çalışma, kuramsal açıdan muhasebe eğitimi ve eğitimin etkinliğine etki eden temel unsurlar kısaca açıklandıktan sonra Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde muhasebe ve finansman eğitiminin etkinliğini, öğrenci ve alt yapı bakımından ölçme ve değerlendirmeye yönelik yapılmış bir araştırma ve sonuçlarını içermektedir.

Anahtar Sözcükler: Muhasebe eğitimi, eğitimine etki eden temel unsurlar.

Abstract

This article's subject is, after accounting education and basic elements effect on education are theoretically explained, the research and results made by evaluating the students and infrastructure about Dokuz Eylül University the Faculty of Economic and Administrative Sciences' accounting and financing education's activity.

Key Words: Accounting education, basic elements effect on education.

Giriş

Güncel değişim ve gelişimlere uygun eleman yetiştirebilmek için, üniversitelerdeki eğitimin, gereksinimlere uygun hatta yeniliklerin öncüsü olarak bir dinamizm içinde olması gerekir. Üniversitelerimizdeki muhasebe eğitiminin yeterliliği ve etkinliği sıkça sorgulanmaktadır.

Muhasebe eğitiminin yapı taşları olan; öğretim elemanı, öğrenci, yönetim ve fiziksel alt yapı gibi unsurların her biri eğitimi etkilediği gibi, aynı zamanda birbirine

sinerji etkisi yaparak bu etkiyi artırmaktadırlar. Bu çalışmanın konusunu, Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (D.E.Ü. İ.İ.B.F.)'nde öğrenci ve alt yapı bakımından muhasebe ve finansman eğitiminin etkinliğinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi oluşturmaktadır.

1. Kuramsal Çerçeve

Muhasebe eğitiminin amacı; öğrencinin işletme kararlarına yararlı bilgilerin sap-

tanması, toplanması, ölçülmesi, işlenmesi, kaydedilmesi, doğruluğunun denetlenmesi, raporlar halinde özetlenerek, incelenmesi sonucu karar vermede kullanılması bilgi ve

becerisinin geliştirilmesi, biçiminde tanımlanabilir (Aysan, 1979;250). Muhasebe eğitiminde dörtlü öğrenme modelinden yararlanılabilir.

Şekil 1. Muhasebe Eğitiminde Dörtlü Öğrenme Modeli

Dörtlü Öğrenme Modeli'nde; öğrencilerin nitelikleri, öğrenme faaliyetleri, ölçüm standartları ve materyallerin niteliği olmak üzere dört boyut vardır. Muhasebe eğitiminde genellikle materyallerin niteliği boyutu üzerinde yoğunlaşıldığı görülür.

Bilgi teknolojilerindeki ve sistemlerdeki gelişmeler, muhasebe eğitim programlarını da etkilemektedir. Kaliteli bir muhasebe öğretimi için mutlaka bilgisayar desteği sağlanmalıdır (Uman,1997;21). Günümüzde muhasebe eğitiminin amacı, temel muhasebe bilgilerinin verilmesinin yanı sıra öğrencilere maliyet verilerini ve finansal bilgileri analiz etme ve yorumlamalarını geliştirecek yetilerin öğretilmesi de olmalıdır. Temel muhasebe bilgileri ve teknikleri öğretildikten sonra, öğrencilerin bu bilgi ve teknikleri pekiştirecekleri muhasebe ve işletme sistemleri derslerinin verilmesi, bilgi teknolojilerine ilişkin dersleri almaları öğrencilerin analitik becerilerini geliştirecektir (Şımgı ve Akman,2000;122).

Çalışmada muhasebe eğitime ve etkinliğine etki eden temel unsurlar özetlendikten sonra, D.E.Ü. İ.İ.B.F.'de muhasebe ve finansman eğitiminde etkinliği belirlemek amacıyla yapılan bir araştırma ile mevcut durum değerlendirilmiştir. Bu bağlamda; D.E.Ü. İ.İ.B.F.'de 2002-2003 öğretim yılında; örgün ve ikinci öğretimde olmak üzere işletme, iktisat, maliye, çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri,

kamu yönetimi ve ekonometri bölümlerinde toplam 6766 öğrenci ile eğitim-öğretim sürdürülmüştür.

Fakültede bir öğrenci ortalama olarak 62 ders almakta, güz döneminde 26'sı 3 kredilik, 3'ü 2 kredilik, 2'si 1 kredilik ders, bahar döneminde ise 25'i 3 kredilik, 4'ü 2 kredilik, 2'si 1 kredilik olmak üzere toplam 171 kredilik ders almaktadır. İşletme bölümü, en fazla muhasebe ve finansman dersi alan bölüm olduğu için, fakülte açısından bölüm bazında öğrenci dağılımına en iyi örneği oluşturmaktadır. İşletme bölümü öğrencilerine, ortalama olarak güz döneminde 5 zorunlu, 3 seçimli, bahar döneminde de 3 zorunlu, 4 seçimli muhasebe ve finansman ile ilgili dersler verilmektedir.

Üniversitelerdeki eğitim-öğretim sisteminin henüz öğrencilerin seçilme aşamasında çıkan ve eğitim aşamasında devam eden aksaklıkları, artık herkes tarafından kabul edilmektedir. Kaliteli bir eğitim için, sınıflarda öğrenci sayısının azaltılmasına yönelik bir takım önlemlerin alınması, ders programlarının belirli bir süre uygulandıktan sonra yeniden gözden geçirilmesi gerekir (Uman,1997;21). Muhasebe dersleri, teknolojik anlamda ve yönetim bilgi sistemi bağlamında içerik kazanacak biçimde ve sistematikte yapılandırılmalıdır (Erdoğan vd, 2000; 117).

D.E.Ü. İ.İ.B.F.'de 1990-1997 yılları arasında uygulanan ders programı 1998'de yeniden yapılandırılmıştır. Fakültede bölümler bazında eski ve yeni (uygulanmakta olan) ders programları kapsamındaki muhasebe ve finansman dersleri bölümden bölüme farklılaşmaktadır.

2. Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde Öğrenci ve Alt Yapı Bakımından Muhasebe ve Finansman Eğitiminin Etkinliğinin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi

2.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; D.E. Ü. İ.İ.B.F.'deki yeni ders programına göre muhasebe ve finansman eğitiminin etkinliğini belirlemek, Öğrencinin beklentilerini saptamaktır.

2.2. Araştırmanın Kapsamı

Araştırmanın kapsamını; D.E.Ü. 1.1. B.F.'de, muhasebe ve finansman eğitiminin etkinliğinin öğrenci ve alt yapı bakımından ölçülebilmesi oluşturmaktadır.

2.3. Araştırmanın Anakütlesine ve Örneklemi

Araştırmanın anakütlesini, D.E.Ü. İ.İ. B.F. 2002-2003 öğretim yılında eğitim ve öğretimini sürdüren 6766 öğrenci, örneklem kümesini ise; tüm bölümlerin örgün ve ikinci öğretim öğrencilerinden toplam 850 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada toplam 640 geçerli anket formu elde edilmiştir. Söz konusu 640 öğrenci ana kütleyi temsil edecek büyüklüğe sahiptir.

2.4. Araştırmanın Yöntemi ve Teknikleri

Araştırmada survey yöntemi ve anket tekniği kullanılmıştır. Bu doğrultuda, araştırma verileri, yüz yüze uygulanan anket yöntemiyle toplanmıştır. Araştırmada, öğrenciye yönelik olarak düzenlenen anket formundan yararlanılmıştır.

Anket formu iki bölümden oluşmaktadır:

- Birinci bölümde, öğrenci ile ilgili genel bilgilerin belirlenmesine yönelik olarak 8 adet soru bulunmaktadır.

- İkinci bölümde, fakülte bünyesinde verilen muhasebe ve finansman derslerine ilişkin öğrencilerin düşünce ve başarı

durumlarını belirlemeye yönelik üç kısım bulunmaktadır.

1. Kısımda; eski ve yeni ders programındaki güz ve bahar dönemlerinde okutulan tüm muhasebe ve finansman dersleri ile başarı notunu belirlemeye yönelik olarak iki ayrı tablo hazırlanmıştır.

2. Kısımda; Öğrencilerin lisans eğitimi süresince fakültede almış oldukları muhasebe ve finansman derslerine ilişkin memnuniyet derecelerini belirlemeye yönelik 5'li Likert ölçeği'nden yararlanılarak (1. Hiç katılmıyorum 2. Katılmıyorum 3. Kısmen katılıyorum 4. Katılıyorum 5. Tamamen katılıyorum) toplam 28 soru sorulmuştur. Bu 28 soru;

- dersin işlenişi (s1),
- dersin içeriği (s14, s27, s18 ve s10),
- ders programı (s6 ve s24),
- ders materyali (s11),
- öğretim yöntemleri (s15 ve s20),
- öğretim araçları (s9 ve s16),
- teknolojik olanaklardan faydalanma düzeyi (s7),
- sınav değerlendirme sistemi (s8, S12, s23, s25 ve s28),
- öğretim üyesi unsuru (s2, s3, s4 ve s5),
- öğrenci unsuru (s17 ve s21),
- mesleğe yönelik düşünceler (s13, s19, s22 ve s26)

olmak üzere 11 boyutta toplanmıştır.

3. ve son kısımda ise; öğrencilerin mezun olduktan sonra fakültede verilen muhasebe eğitimine dayanarak muhasebecilik mesleğini tercih edip etmeyeceklerini belirlemeye yönelik bir soru yer almaktadır.

Anket formunda yer alan soruları cevaplandırma süresi ortalama 15 dakikadır. Araştırma, 2002-2003 öğretim yılı güz döneminde yapılmıştır. Fakültede toplam 850 adet anket formu, ders saati başlamadan önce sınıflara gidilmiş ve çalışma amacı belirtilerek grupta anketi cevaplamak isteyen öğrencilere uygulanmıştır.

Araştırmanın pilot çalışması, en fazla muhasebe ve finansman dersi alan işletme bölümünün ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerinden 77 kişi, diğer bölümlerden tesadüfi olarak seçilmiş çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri bölümü dördüncü sınıf

108 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Pilot araştırma sonucunda gerekli düzeltmeler yapılmış ve anket formuna son şekli verilmiştir. Anketin güvenilirlik analizi sonucunda 0,79 olarak belirlenen alpha değeri araştırmanın kabul edilebilir düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir.

2.5. Araştırmanın Kısıtları

Araştırma, D.E.Ü. İ.İ.B.F.'de lisans öğretimi gören birinci sınıflar dışındaki tüm bölüm öğrencilerini kapsamaktadır.

Anket formu, 1998 yılında yapılan ders programı değişikliği nedeniyle henüz değişiklik öncesi programa göre ders alan öğrencilerin de bulunduğu dikkate alınarak hazırlanmıştır.

2.6. Araştırmanın Bulguları ve Değerlendirilmesi

Anketin istatistiki değerlendirilmesinde SPSS paket programının 11.0 versiyonu kullanılmıştır. Araştırma verilerinin değerlendirilmesi için Tek Yönlü Varyans Analizi (One-way-ANOVA) ve T testi uygulanmış, değişkenler arasındaki ilişkinin belirlenmesine yönelik olarak da korelasyon analizi yapılmıştır.

2.6.1. Öğrenci ile ilgili Genel Bilgilerin Belirlenmesine Yönelik Araştırma Bulguları

Ankete katılan toplam 640 öğrencinin % 33,6'sı işletme, % 20,3'ü iktisat, % 14,7'si maliye, % 14,7'si çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri, % 8,9'u kamu yönetimi, % 7,9'u ise ekonometri bölümü öğrencilerinden oluşmaktadır.

Muhasebe eğitiminin bölümden bölüme farklılık gösterip göstermediğine yönelik olarak H1 hipotezi geliştirilmiştir.

H1: *D.E.Ü. İ.İ.B.F.'de verilen muhasebe eğitiminin başarısı ' bölümden bölüme farklılık göstermektedir.*

Fakültede bölümler arasında muhasebe ve finansman dersleri açısından bir farklılık olup olmadığını ortaya çıkarmak amacıyla tek yönlü varyans analizi'nden yararlanılmıştır. Ders bazında yapılan incelemede altı derste frekans olmadığı için bu dersler analiz dışı bırakılmıştır.

0.05 anlamlılık düzeyinde bölümler arasında muhasebe I, .muhasebe II,

envanter bilanço, maliyet muhasebesi ve finansal tablolar analizi dersleri açısından anlamlı bir farklılık vardır (F:3,261; p:,000, F:2,626; p:,003, F:2,280; p:,048, F:3,974; p:,001, F:5,231; p:,000). ANOVA analizi sonucuna göre söz konusu 5 derse ilişkin farklılık gösterdiği belirlendiğinden H1 kabul edilmiştir. Buna karşılık tüm bölümler diğer dersleri almadıklarından söz konusu dersler açısından bölümler arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (H0 Red).

Ankete katılan öğrencilerin muhasebe-finansman derslerini alma açısından % 59,8 gibi büyük çoğunluğunu 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Ankete katılan öğrencilerin % 33,4'ü klasik liseden, % 65,3'ü diğer (anadolu lisesi, fen liseleri vb) liselerden mezun olduğunu belirtmiştir.

Ankete katılan öğrencilerin %71,6'sı üniversite sınavına ilk girişlerinde üniversiteyi kazandığını belirtmiştir.

Öğrencinin üniversite sınavına ilk giriş hakkında kazanmış olması ile muhasebe eğitiminin etkinliği arasında kurulan hipotez;

H2: *Fakülte öğrencilerinin üniversiteyi sınava ilk girişlerinde kazanmış olması muhasebe eğitiminin etkinliğini etkilemektedir.*

Yapılan T testi sonucunda, 0.05 anlamlılık düzeyinde değerlendirme kapsamındaki dokuz derse ilişkin başarı notuna göre öğrencilerin üniversiteyi sınava ilk girişlerinde kazanmaları ile işletme finansı ve finansal tablolar analiz dersleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (F: ,046; sig.:,831, F:,860; sig.:,356). İşletme finansı ve finansal tablolar derslerini alan öğrenciler için bu hipotez kabul edilebilir (H1 Kabul). Diğer yedi ders için anlamlı bulunmadığından hipotez reddedilir (H0 Red).

Ankete katılan toplam 640 öğrencinin 633'ü yaşını belirtmiştir. Ankete katılan öğrencilerin % 41,7'si 21 yaşındadır. En düşük yaş 18, en yüksek yaş 35 olarak belirtilmiştir. Ankete katılanların % 52'si kız, %48'i erkek öğrencidir.

Muhasebe eğitiminin etkinliği ile cinsiyet arasında kurulan hipotez;

H3: *Fakülte öğrencilerinin cinsiyeti muhasebe eğitiminin etkinliğini etkilemektedir.*

Yapılan T testi sonucunda 0.05 anlamlılık düzeyinde değerlendirme kapsamındaki dokuz derse ilişkin başarı notuna göre öğrencinin kız veya erkek olması yalnızca finansal tablolar analizi dersi için anlamlıdır (F:1,782; sig.:,185). Fakülte'deki kız öğrencilerin finansal tablolar dersinde erkek öğrencilere göre daha başarılı olduğu belirlendiğinden yalnızca bu ders için hipotez kabul edilebilir (H1 Kabul). Diğer sekiz ders için hipotez reddedilir (H0 Red).

Araştırmaya katılan öğrencilerin %96,1'lik kısmı üniversite eğitimlerine başlamadan önce muhasebe ile ilgili bir işte çalışmadıklarını, % 3,9'u ise çalıştıklarını belirtmiştir.

Öğrencilerin üniversite eğitimlerine başlamadan önce muhasebe ile ilgili bir işte çalışmış olması ile muhasebe eğitiminin etkinliği arasında kurulan hipotez;

H4: *Fakülte öğrencilerinin üniversite eğitimlerine başlamadan önce muhasebe ile ilgili bir işte çalışmış olması muhasebe eğitiminin etkinliğini etkilemektedir.*

Yapılan T testi sonucunda 0.05 anlamlılık düzeyinde değerlendirme kapsamındaki dokuz derse ilişkin başarı notuna göre yalnızca muhasebe I, finans yönetimi ve finansal tablolar analizi dersleri için anlamlıdır (F:3,148; sig.:,077, F:;934; sig.:388, F:;194; sig.:,660). Bu dersler için hipotez kabul edilebilir (H1 Kabul). Diğer altı ders için anlamlı bulunmadığından hipotez reddedilir (H0 Red).

2.6.2 *Fakülte Bünyesinde Verilen Muhasebe ve Finansman Derslerine İlişkin Başarı Durumunu Belirlemeye Yönelik Araştırma Bulguları*

Araştırma bulguları aşağıdaki gibidir:

* **Muhasebe I:** Toplam 640 öğrencinin 621'i almış, 601'i başarılı, 20'si başarısız olduğunu belirtmiştir. Ağırlıklı başarı notu dağılımı 50-70 arasındadır.

* **Muhasebe II:** Toplam 640 öğrencinin 616'sı almış, 581'i başarılı ve 35'i başarısız olduğunu belirtmiştir. Ağırlıklı başarı notu dağılımı 60-70 arasındadır.

* **Envanter bilanço:** Toplam 640 öğrencinin 365'i almış, başarı notunu belirten 302 öğrencinin 285'i başarılı, 17'si başarısız olduğunu, kalanı ise dersi bu dönem yeni aldığını belirtmiştir. Ağırlıklı başarı notu dağılımı 60-65 arasındadır.

* **İşletme finansı:** Toplam 640 öğrencinin 324'ü almış, 236'sı başarılı, 14'ü başarısız olduğunu, kalanı ise dersi bu dönem yeni aldığını belirtmiştir. Ağırlıklı başarı notu dağılımı 60-80 arasındadır.

* **Maliyet muhasebesi:** Toplam 640 öğrencinin 301'i almış, başarı notuna göre 194 öğrencinin 154'ü başarılı, 40'ı başarısız olduğunu, kalanı ise dersi bu dönem yeni aldığını belirtmiştir. Ağırlıklı başarı notu dağılımı 50-65 arasındadır.

* **Finans yönetimi:** Toplam 640 öğrencinin 92'si almış, başarı notuna göre 65 öğrencinin 63'ü başarılı, 2'si başarısız olduğunu, kalanı ise dersi bu dönem yeni aldığını belirtmiştir. Ağırlıklı başarı notu dağılımı 60-90 arasındadır.

* **Finansal tablolar analizi:** Toplam 640 öğrencinin 251'i almış, başarı notuna göre 158 öğrencinin 128'i başarılı, 30'u başarısız olduğunu, kalanı ise dersi bu dönem daha yeni aldığını belirtmiştir. Ağırlıklı başarı notu dağılımı 50-80 arasındadır.

* **Sermaye piyasası analizi:** Toplam 640 öğrencinin 37'si almış, başarı notuna göre 36 öğrenci başarılı, 1 öğrenci de başarısız olduğunu belirtmiştir. Ders; işletme bölümü 3. sınıf bahar dönemi seçimlik dersi olarak verildiğinden, yalnızca dersi seçen öğrencilerin kendi içinde değerlendirilmesi daha uygun olacaktır.

* **Yönetim muhasebesi:** Toplam 640 öğrencinin 53'ü dersi almış, başarı notuna göre 11 öğrencinin 7'si başarılı, 4'ü başarısız olduğunu, kalanı ise dersi bu dönem yeni aldığını belirtmiştir. Dersin yalnızca işletme bölümü 4. sınıf dersi olması ve dersin başarı notu dağılımına ilişkin yeterli sayıda veri elde edilemediğinden anlamlı bir değerlendirme yapılamamıştır.

2.6.3. *Muhasebe ve Finans?nan Eğitiminin Etkinliğini Ölçmeye Yönelik Araştırma Bulguları*

Eğitiminin etkinliğinin ölçülmesi kapsamında; muhasebe ve finans mesleğine

ilişkin olarak dört soru (s13, s19, s22 ve s26) sorulmuştur. Bunlar;

s13: Muhasebe mesleği kazançlı bir meslektir.

s19: Finans mesleği kazançlı bir meslektir.

s22: Muhasebe mesleği saygın bir meslektir.

s26: Finans yöneticiliği saygın bir meslektir.

Bu sorularla olumlu görüş bildiren öğrencilerin derse olumlu bakmalarının başarı üzerindeki etkisi belirlenmeye çalışılmıştır.

Muhasebe ve finans mesleğine öğrencinin verdiği önem düzeyi ile başarı durumları arasındaki ilişkiyi test etmek üzere kurulan hipotez;

H5: *Muhasebe ve finans mesleğine öğrencinin verdiği önem düzeyi ile başarı durumları ilişkilidir.*

ANOVA analizi sonucuna göre 0.05 anlamlılık düzeyinde; olumlu cevaplar ile başarı düzeyi arasında istatistiksel olarak farklılık bulunmamaktadır.

Dersin işlenişine yönelik olarak bir soru (s1: Konularla ilgili olarak verilen örnekler sayıca yeterlidir) sorulmuştur.

Derste örnek verilme düzeyi ile başarı düzeyi arasındaki ilişkiyi test etmek üzere H6 hipotezi geliştirilmiştir.

H6: *Derste Örnek verilme düzeyi ile başarı düzeyi ilişkilidir.*

ANOVA analizi sonucuna göre 0.05 anlamlılık düzeyinde, yalnızca muhasebe I dersi arasında istatistiksel olarak farklılık olduğu belirlenmiştir (F: 3,541; p: ,007). Buna karşılık diğer sekiz ders arasında herhangi bir anlamlı farklılık bulunamamıştır (H0 Red).

Öğretim üyesine yönelik olarak; dört soru (s2, s3, s4 ve s5) sorulmuştur.

Öğretim üyesi unsuru ile dersin başarısı arasında olumlu bir ilişki olup olmadığına yönelik olarak H7 hipotezi geliştirilmiştir.

H7: *Öğretim üyesi unsuru etkinlik düzeyi ile dersin başarısı arasında olumlu bir ilişki vardır.*

ANOVA analizi sonucuna göre 0.05 anlamlılık düzeyinde:

* Dersin içeriğinin ve öneminin yeterince açıklanması (s2) ile öğrencinin başarısı arasında yalnızca muhasebe II ve finans yönetimi derslerinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir (F: 2,490; p: ,04; F: 2,951; p: ,030).

* Konuların işleniş biçiminin anlamayı kolaylaştırması (s3) ile başarı arasında muhasebe I, muhasebe II, maliyet muhasebesi ve finans yönetimi derslerinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir (F: 2,881; p: ,023; F: 2,799; p: ,026; F: 2,893; p: ,025; F: 6,896; p: ,000).

* Dersin başarısında Öğretim üyesinin oynadığı rol (s4) ile başarı arasında yalnızca işletme finansı dersi ile anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir (F: 2,412; p: ,050).

* Derslerde aktif katılımın sağlanması (s5) ile başarı arasında yalnızca muhasebe I ve maliyet muhasebesi derslerinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir (F: 4,568; p: ,001; F: 2,812; p: ,028).

* Bunlara karşılık diğer dersler ile s2-3-4-5 sorularına verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Dersin içeriğine yönelik olarak; dört soru (s14, s27, s 18 ve s10) sorulmuştur.

Dersin içeriğinin iş hayatı ile mezuniyet sonrası sınavlara hazırlanma açısından, yeterli ve güncel bilgileri kapsama düzeyi ile muhasebe eğitiminin etkinliği arasındaki ilişkiyi test etmek amacıyla kurulan hipotez;

H8: *Dersin içeriğinin iş hayatı ile mezuniyet sonrası sınavlara hazırlanma açısından, yeterli ve güncel bilgileri kapsama düzeyi ile muhasebe eğitiminin etkinliği ilişkilidir.*

ANOVA analizi sonucuna göre 0.05 anlamlılık düzeyinde:

* Mezuniyet sonrası sınavlara hazırlık için verilen bilgilerin yeterliliği (s14) ile muhasebe eğitiminin etkinliği arasında muhasebe II ve envanter bilanço derslerinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir (F: 3,349; p: ,010; F: 2,980; p: ,020).

* İş hayatına başlama aşaması için derslerde verilen bilginin yeterliliği (s27) ile muhasebe eğitiminin etkinliği arasında yalnızca envanter bilanço ve finans

yönetimi derslerinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir (F: 2,718; p: ,031; F: 2,914; p: ,031).

* Konularla ilgili olarak verilen örneklerin güncelliği ve geçerliği (s18) ile muhasebe eğitiminin etkinliği arasında yalnızca muhasebe I dersi ile anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir (F: 3,162; p: ,014).

* Konuların kuramsal ağırlıklı işlenmesi (s10) ile muhasebe eğitiminin etkinliği arasında hiçbir dersle anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (H0 Red).

Ders programı kapsamında iki soru (s6 ve s24) sorulmuştur.

Araştırmada ders programındaki derslerin yarıyıllara göre sıralamasının yeterliliği (s6) ile yarıyıllar bazında birbirlerini tamamlamasının yeterliliği (s24) arasındaki ilişki incelenmiş ve bu doğrultuda korelasyon analizi yapılmış, her ikisinin arasında orta düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki çıkmıştır.

Teknolojik araçlardan faydalanılma düzeyine yönelik olarak bir soru (s7: Derslerde teknolojik olanaklardan yararlanıyor) sorulmuştur.

Teknolojik araçlardan faydalanılma düzeyi ile başarı düzeyi arasındaki ilişkiyi test eden hipotez;

H9: *Teknolojik araçlardan faydalanılma düzeyi başarı düzeyi ile ilişkilidir.*

ANOVA analizinin sonucuna göre 0.05 anlamlılık düzeyinde, teknolojik olanaklardan yararlanma düzeyi ile yalnızca sermaye piyasası analizi dersindeki başarı düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir (H1 Kabul) (F: 3,858; p: ,035). Buna karşılık diğer dersler arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (H0 Red).

Öğretim araçlarına yönelik olarak; iki soru (s9 ve s16) sorulmuştur.

Araştırmada teknolojik anlatım araçlarının dersi anlamayı kolaylaştırması (s9) ile derse olan ilgiyi arttırması (s16) arasındaki ilişki incelenmiş ve bu doğrultuda korelasyon analizi yapılmış, her ikisi arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki çıkmıştır.

Öğretim yöntemlerine yönelik olarak; iki soru (s15 ve s20) sorulmuştur.

Araştırmada derslerde rol oynama tekniğinden yararlanılması (s15) ve grup çalışmalarına özendirilmesi (s20) arasındaki ilişki incelenmiş ve bu doğrultuda korelasyon analizi yapılmış; her ikisi arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki çıkmıştır.

Ders materyaline ilişkin olarak, bir soru (s11) sorulmuştur.

Ders materyali ile başarı düzeyi arasındaki ilişkiyi test eden hipotez;

H10: *Muhasebe derslerinde hesap planının kullanılma düzeyi başarı ile ilişkilidir.*

ANOVA analizi sonucuna göre 0.05 anlamlılık düzeyinde ders materyali olarak ders sırasında hesap planının verilmesinin öğrenimi ve başarıyı etkileme düzeyi (s11) ile hiçbir ders açısından anlamlı bir fark bulunamamıştır (H0 Red).

Sınav değerlendirme sistemine ilişkin olarak; beş soru (s8, s12, s23, s25 ve s28) sorulmuştur. Bunlar;

s8: Sınav başarısını, değerlendiren kişi (öğretim elemanı) etkilemektedir.

s12: Sınav başarısını, soru içeriği etkilemektedir.

s23: Sınav başarısını, sınav süresi etkilemektedir.

s25: Dersin sınavları, başarıyı ölçmede yeterlidir.

s28: Sınav sırasında hesap planının verilmesi (muhasebe dersleri için) başarıyı etkilemektedir.

* Sınav başarısını, değerlendirenin etki lediğine inananlar ile sınav başarısını sınav soru içeriğinin etkilediğine inananlar arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır.

* Sınav başarısını, değerlendirenin etki lediğine inananlar ile sınav başarısını sınav süresinin etkilediğine inananlar arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır.

* Sınav başarısını, değerlendirenin etki lediğine inananlar ile sınav sırasında hesap planının kullanılmasının başarıyı etkilediğine inananlar arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır.

* Sınav başarısını, soru içeriğinin etkilediğine inananlar ile sınav başarısını sınav süresinin etkilediğine inananlar arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır.

* Sınav başarısını, soru içeriğinin etkilediğine inananlar ile sınav sırasında hesap planının verilmesinin başarıyı etkilediğine inananlar arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır.

* Sınav başarısını, sınav süresinin etkilediğine inananlar ile sınav sırasında hesap planının verilmesinin başarıyı etkilediğine inananlar arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır.

Öğrenciye yönelik olarak iki soru (s17 ve s21) sorulmuştur.

Araştırmada dersin başarısında öğrenci sayısı unsurunun rol oynadığına inananlar (s17) ile dersin başarısında öğrenci kalitesi unsurunun rol oynadığına inananlar (s21) arasındaki ilişki incelenmiş, korelasyon analizi yapılmış; her ikisi arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki çıkmıştır.

Anketin son kısmında; öğrencilere mezun olduktan sonra fakültede verilen muhasebe eğitimine dayanarak muhasebecilik mesleğini tercih edecek misiniz? sorusunu ankete katılanların %74,5'lik kısmı "hayır", %13,6'lık kısmı "evet", %1,4'ü ise "belki" olarak yanıtlamıştır.

Sonuç ve Öneriler

Ülkemizdeki muhasebe eğitiminin gelecekte ne şekilde yapılmasının gerektiği ile ilgili olarak Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumları'nda da alınan kararlar doğrultusunda eğitim programlarında önemli değişikliklerin yapıldığı görülmektedir. Bu değişikliğin kısmen de olsa fakülte ders programına da yansıtıldığı kanaatindeyiz.

2000-2001 öğretim yılında yapılan bir çalışmada; iktisat (Örgün) bölümü son sınıf öğrencilerine Finansal Tablolar Analizi dersinde Serbest Muhasebeci Mali Müşavir olma sürecinin bilinip bilinmediğine ilişkin soruların yanıtına sorusuna % 60 oranında hayır yanıtı alınmıştır (Bkz. Sayın ve Yeğinboy, 2001). Muhasebe eğitimi süresince öğrencinin mesleğin nitelikleri, olanakları ve sürecine ilişkin bilgilerle donatılarak bilinçlendirilmesi gerekir. Oysa meslek ya-

sasıyla ilgili bilginin mali denetim dersinde ağırlıklı olarak verildiği bilindiğine göre, yeni ders programında bu dersin kaldırılmış olması gerçeği, bize bu yeni ders programının uygulamanın tekrar gözden geçirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Muhasebe konusu hem kuramsal hem de uygulama içerdiğinden, öğrencilerin mesleği üniversite eğitimi aldıkları dönemde daha yakından tanımalarını sağlamak için staj olanaklarının yaratılması gerekir.

Lisans programlarındaki Öğrenci sayıları etkin bir eğitimin sağlanmasını önleyecek biçimde yüksektir. Böylece öğretim üyelerine sayıca kalabalık sınıflarda ders verme görevi düşmekte ve bu da büyük ölçüde eğitimin kalitesini doğrudan etkilemektedir. Eğitimin etkinliği sürekliliği için her şeyden önce mali olanakların da iyileştirilmesi yolunda adımların atılması gereği açıktır.

Kaynakça

- Aydın, D. Timur, N. ve Başar, B. (1999, 12-16 Mayıs). Muhasebe Eğitiminde Dünya Standartları ve Türkiye'de Muhasebe Eğitiminin Gelişimi için Çözüm Önerileri. Türkiye XVIII. Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Türkiye'de Muhasebe Eğitimi ve Uygulama Arasındaki Sorunlar, Kocaeli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Fethiye-Muğla, s. 43-79.

- Aysan, M. (1979, 20-21 Nisan). Türkiye'de Muhasebe Eğitimi Nasıl Yapılmalıdır? I. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Muhasebe Enstitüsü, Marmaris Lidya Turistik Tesisleri, s. 249-271.

- Erdoğan, M., Tek, N., Şakrak, M. ve Şimga-Muşan, C. (2000, Aralık). Teknolojik Gelişmelerin Muhasebe ve Muhasebe Eğitimine Etkileri. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 4, s. 113-118.

- Sayın, Ş. ve Yeğinboy, Y. (2001, 23-27 Mayıs). Yüksek Öğretimde Muhasebe Eğitiminin Etkinliği. XX. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Muhasebe Eğitiminde Yeni Ufuklar, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Muhasebe Bilim Dalı, Corinthia Club Hotel Tekirova-Antalya, s. 67-98.

- Şimga-Muşan, C. ve Akman, N. (2000, 18-20 Mayıs). Bilgi Sistemleri Teknolojileri ve Muhasebe Uygulamalarına ve Eğitimine Etkileri. XIX. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Muhasebe Eğitiminin Geleceği ve Muhasebe Mesleğine Etkileri, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Muhasebe Enstitüsü, Sol Belvil/Bellek- Antalya, s. 101-124.

- Uman, N. (1997, Ocak). Türkiye XV. Muhasebe Eğitimi Sempozyumunun Ardından. Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı Bülteni, Sayı: 5, İstanbul, s. 21-22.